

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Заступник керівника
(проректор з науково-педагогічної роботи)

ОСНОВИ ЗЕД ТА МИТНОЇ СПРАВИ

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	072 "Фінанси, банківська справа та страхування"
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	"Митна справа"

Вид дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

базова
українська

Завідувач кафедри митної справи та оподаткування

Тищенко В. Ф.

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2019

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри митної справи та оподаткування
Протокол № 1 від 27.08.2019 р.

Розробники:

Тищенко В.Ф., д.е.н., доц. кафедри митної справи та оподаткування

Омельченко О. І., к.е.н., доц. кафедри митної справи та оподаткування

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни:

Функціонування ефективної економічної системи господарювання неможливе без активних зовнішньоекономічних зв'язків держави. Одним з ключових елементів зовнішньоекономічної діяльності в Україні є вдосконалення системи митного регулювання, адже через встановлення мита та інших податків держава встановлює засади для підтримання національних товарів та проходження іноземної продукції. В свою чергу, митна справа є однією із важливих складників соціального та зовнішньоекономічного розвитку держави. Вона виступає ефективним інструментом, за допомогою якого влада має можливість впливати на економічні процеси у суспільстві.

Навчальна дисципліна «Основи зовнішньоекономічної діяльності та митної справи» покликана сформувати у студентів систему знань з питань теорії і практики світової економіки щодо управління процедурою проходження митного контролю, сутності та функції зовнішньоекономічної діяльності, її ролі для держави при здійсненні експорту та імпорту продукції та послуг, організацію митного регулювання, пов'язаного з встановленням та справлянням податків і зборів.

Програму навчальної дисципліни розроблено у відповідності до вимог стандарту вищої освіти на базі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра. Враховано рекомендації щодо компетентнісно-орієнтованого підходу до навчального процесу.

Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів з економічною літературою, нормативними актами та статистичними довідниками.

Мета навчальної дисципліни: формування у студентів системи теоретичних основ організації та функціонування суб'єктів господарської діяльності у сфері зовнішньоекономічних відносин, формування знань та навичок щодо особливостей митно-тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Для досягнення мети поставлені такі завдання:

формування теоретичних знань щодо системи функціонування суб'єктів господарської діяльності у сфері зовнішньоекономічних відносин;

опанування головними аспектами основних законів і закономірностей функціонування митно-тарифних відносин;

опанування теоретичних знань щодо функціонування тарифної системи регулювання експортно-імпортних операцій;

набуття практичних навичок застосуванні митних процедур, передбачених Міжнародними договорами, які ратифіковані Верховною Радою України та українським законодавством.

Курс	2	
Семестр	2	
Кількість кредитів ECTS	5	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	32
	семінарські, практичні	32
Самостійна робота	86	
Форма підсумкового контролю	іспит	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Податкова система	Митна справа
Політекономія	Митна безпека
Мікро- та макроекономіка	Митна статистика
Фінанси	

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Здатність організувати діяльність у сфері зовнішньоекономічних відносин	Уміти визначати країни походження товару та порядок застосування митної вартості товару
	Володіти механізмом застосування Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД)
	Знати правила «ІНКОТЕРМС-2020» для визначення митної вартості
	Знати особливості маркування (етикетування) продукції інформаційними знаками
Здатність використовувати елементи митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності	Розуміти принципи ідентифікації сировини, матеріалів, напівфабрикатів, продукції
	Уміти аналізувати зміни та доповнення в законодавстві України щодо митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності
	Донесення інформації про актуальні наукові проблеми, програми їх досліджень та організацію їх виконання
	Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності
Здатність використовувати елементи митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності	Уміти визначати основні складові митно-тарифної політики країни
	Уміти застосовувати методи митного регулювання ЗЕД
	Уміти оцінювати наслідки застосування мита, як інструменту регулювання зовнішньоекономічних відносин.
	Відповідальність за якість наданих розрахунків митної вартості товару
Здатність використовувати елементи митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності	Донесення інформації з питань застосування методів визначення митної вартості

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки

Тема 1. Сутність зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД)

1.1. Сутність зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД).

Поняття та види ЗЕД. Етапи розвитку ЗЕД. Принципи ЗЕД в Україні. Суб'єкти ЗЕД та їх класифікація. Роль ЗЕД у розвитку національної економіки.

1.2. Державне регулювання ЗЕД.

Структура державного регулювання ЗЕД. Основні інструменти ЗЕД.

1.3. Типи зовнішньоекономічної політики та вільна торгівля.

Тарифні та нетарифні заходи державного регулювання. Типи зовнішньоекономічної політики. Сутність, переваги та недоліки вільної торгівлі.

1.4. Основні напрямки та показники розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

Рейтинг України серед інших країн. Аналіз показників розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Перспективи України на міжнародній арені.

Тема 2. Міжнародна торгівля в системі міжнародних економічних відносин

2.1. Міжнародні економічні відносини.

Поняття міжнародних економічних відносин. Поняття та структура світового господарства. Міжнародні організації. Принципи їх функціонування.

2.2. Форми міжнародної торгівлі.

Сутність міжнародної торгівлі. Поняття, класифікація форм ринків та товарів. Форми міжнародної торгівлі. Методи міжнародної торгівлі. Міжнародні товарні біржі. Аукціони. Торги. Ярмарки та виставки.

2.3. Нормативно-правове регулювання міжнародної торгівлі.

Правила форма проведення міжнародних торгівельних операцій. Міжнародні торгівельні терміни "Інкотермс 2020".

Тема 3. Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД)

3.1. Призначення та структура УКРЗЕД.

Система класифікації. Сутність кодування товарів. Методи. Гармонізована система опису та кодування товарів.

3.2. Класифікація товарів.

Українська класифікація. Види кодувань. Визначення типу та кодування товару.

3.3. Контроль правильності класифікації.

Сутність контролю. Види контролю. Процедура дотримання правильності класифікації.

Тема 4. Країна походження товару

4.1. Роль та значення країни походження товарів при здійсненні зовнішньоекономічних операцій.

Поняття країни походження товарів. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур. Регіональна конвенція про пан-євро-

середземноморські преференційні правила походження.

4.2. Визначення країни походження товару.

Порядок визначення країни походження товару. Підтвердження країни походження товару. Ознаки повністю виготовлених товарів. Критерій достатньої переробки товарів. Перелік документів про підтвердження країни походження товару.

4.3. Види сертифікатів про походження товару та їх верифікація.

Види сертифікатів за різними напрямками інтеграційних об'єднань. Сертифікати походження товарів і підтвердження їх справжності. Перелік документів для одержання такого сертифіката.

Змістовий модуль 2. Основи митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Тема 5. Організаційно-правові основи функціонування митної системи в Україні

5.1. Становлення митної справи в Україні.

Генезис митно-тарифних відносин. Розвиток митної справи з часів Київської Русі до часів Козацької держави. Митна система України на початку ХХ століття. Сучасний етап розвитку митно-тарифної політики України.

5.2. Основи розвитку митної справи.

Організаційна структура митної системи. Сутність та завдання митної системи. Діяльність всесвітньої митної організації. Міжнародні конвенції та етапи приєднання до них України.

5.3. Організаційна структура митної системи України.

Органи державної митної служби та їх компетенції. Прапор. Емблема. Митні території та їх види. Митний кордон. Митниці, митні пости, регіональні митниці, спеціалізовані митниці. Митна брокерська діяльність. Митний склад. Склад тимчасового зберігання. Магазин безмитної торгівлі. Вільна митна зона. Вантажний митний комплекс.

Тема 6. Митна політика в Україні

6.1. Сутність та місце митної політики в реалізації функцій держави.

Поняття митної політики, її функції. Поняття митної справи. Поняття митної права. Сутність, принципи, цілі, методи здійснення та моделі функціонування.

6.2. Нормативно-законодавче забезпечення митної діяльності.

Законодавча база України, що забезпечує регулювання зовнішньоекономічної діяльності та митно-тарифне регулювання. Акти ДМСУ. Правові звичаї. Митна практика. Митний кодекс, його основні положення та структура.

Тема 7. Митна вартість та методи її визначення

7.1. Сутність митної вартості товарів.

Поняття митної вартості. Еволюція митної вартості. Юридична основа для визначення митної вартості товару. Складові розрахункової митної вартості товару.

7.2. Методи визначення митної вартості товарів.

Методичні підходи до визначення митної вартості.. Визначення митної вартості при експорті товарів. Визначення митної вартості при імпорті товарів. Контроль правильності визначення митної вартості товарів.

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи.

Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру на кожному занятті у таких формах: під час проведення лекційних занять (експрес-контрольні роботи, усні опитування, колоквиум); під час проведення практичних (поточні контрольні роботи та експрес-контрольні); під час проведення семінарських (презентації результатів власних досліджень, виступи з доповіддю);

модульний контроль, що проводиться двічі за семестр і являє собою комплексну оцінку (суму накопичених балів по всіх видах контролю на заняттях) результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля.

Оцінювання знань студента під час лекційних, семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою науковою літературою та нормативно-правовою базою;

вміння поєднувати теорію з практикою при розв'язанні задач на визначення величини експортного та імпортного мита, митної вартості товару;

методична та арифметична правильність виконання поточних, контрольних, домашніх завдань та комплексного розрахункового завдання;

вміння здійснювати узагальнення інформації та робити висновки під час визначати країни походження товару, ідентифікації сировини, матеріалів, напівфабрикатів, продукції; маркування продукції інформаційними знаками;

ступінь володіння механізмом застосування УКТ ЗЕД та «ІНКОТЕРМС-2020»;

ступінь володіння та вміння аналізувати зміни та доповнення в законодавстві України щодо митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;

стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, якість донесення інформації про актуальні наукові проблеми, програми їх досліджень та організацію їх виконання;

здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань, висвітлення яких відображено в есе та презентації;

застосування аналітичних підходів, якість і чіткість викладення міркувань, логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо застосування методів митного регулювання ЗЕД;

використання методів аналізу, порівняння, узагальнення під час визначення основних складових митно-тарифної політики країни.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється з урахуванням накопичених балів, отриманих під час

поточного контролю та екзамену. Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни й передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей шляхом розв'язання п'яти практичних та ситуаційних завдань різного рівня складності.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля			Лекційні заняття	Практичні та семінарські заняття	Перевірка есе	Презентація	Завдання за темами	Письмова контрольна робота	Колоквіум	Іспит	Усього
Змістовий модуль 1. Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки	Тема 1. Сутність зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД)	1,2 тижд.	0,5	0,5	-	-	1	-	-	-	2
	Тема 2. Міжнародна торгівля в системі міжнародних економічних відносин	3,4 тижд.	0,5	0,5	-	-	1	6	-	-	8
	Тема 3. Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД)	5,6 тижд.	0,5	0,5	5	-	1	-	-	-	6
	Тема 4. Країна походження товару	7,8 тижд.	0,5	0,5	-	-	1	-	-	-	2
Змістовий модуль 2. Основи митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності	Тема 5. Організаційно-правові основи функціонування митної системи в Україні	9,10,11 тижд.	0,75	0,75	-	-	1,5	7	-	-	10
	Тема 6. Митна політика в Україні	12,13 тижд.	0,75	0,75	-	-	1	-	-	-	2,5
	Тема 7. Митна вартість та методи її визначення	14,15, 16 тижд.	0,75	0,75	-	6	1	-	20	-	29
Іспит			-	-	-	-	-	-	-	40	40
Усього			4,25	4,25	5	6	7,5	13	20	40	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

5. Рекомендована література

Основна

1. Гребельник О. П. Митна справа : підручник / О. П. Гребельник. – Київ : Центр навчальної літератури, 2017. – 400 с.
2. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: організація та управління : навчальний посібник [Електронний ресурс] / О. М. Котиш, І. В. Мілько. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 183 с.
3. Митна справа : підручник / за заг. ред. М. Крупка. – Львів : Львівський національний університет ім. І. Франка, 2017. – 540 с.
4. Митна справа : підручник / Н. В. Мережко, П. В. Пашко, О. В. Рождественський ; за ред. П. В. Пашка. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 572 с.

Додаткова

5. Войтов С. Г. Класифікація товарів як інструмент митно-тарифного регулювання: аспект визначення і контролю / С. Г. Войтов // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 9 (147). – С. 42 – 48.
6. Дубініна А. Митна справа : підручник / А. А. Дубініна, С. В. Сорокіна, О. І. Зельніченко – Київ : Центр учбової літератури, 2010. – 320 с.
7. Класифікація товарів – інструмент регулювання зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. / за заг. ред. А. В. Макаренка. – Хмельницький : ІНТРАДА, 2009. – 240 с.
8. Концептуалізація оцінювання митних процедур в умовах актуалізації зовнішньоекономічної діяльності : монографія / [за заг. ред. І. Г. Бережнюка]. – Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2015. – 196 с.
9. Кордзая Н. Р. Особливості сертифікації походження товарів та послуг в Україні / Н. Р. Кордзая // Наукові праці Одеської національної академії харчових технологій – 2015. – Вип. 46, Т. 1. – С. 277 – 281.
10. Митна справа : підручник / А. І. Крисоватий, С. Д. Герчаківський, О. Б. Дем'янюк та ін.; за ред. А. І. Крисоватого. – Тернопіль: ВПЦ "Екон. думка ТНЕУ", 2014. – 540 с.
11. Митне регулювання ЗЕД в Україні / В. П. Науменко, П. В. Пашко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Київ : Знання, 2006. – 394 с.
12. Організація діяльності митних органів: підручник / Т. В. Калінеску, О. О. Недобега, В. С. Альошкін. – Сєвєродонецьке вид-во СНУ ім. В. Даля, 2014. – 336 с.

13. Шнирков О. І. Торговельна політика Європейського Союзу : монографія / О. І. Шнирков. – Київ : Вид.-поліграф. центр Київ. ун-ту, 2005. – 152 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

14. Митний кодекс Європейського Союзу [Електронний ресурс] / Комітет Верховної Ради України з питань фінансів, банківської, діяльності, податкової та митної політики. – Режим доступу : <http://kompmp.rada.gov.ua/kompmp/control/uk/doccatalog/list?currDir=4724>.

15. Міжнародна конвенція про Гармонізовану систему опису та кодування товарів [Електронний ресурс] / Міжнародний документ від 14.06.1983 р. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_079.

16. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua>.

17. Новий "Інкотермс 2020", зміни в умовах постачання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://anvay.ru/incoterms-2020>.

18. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI [Електронний ресурс] / Редакція від 03.12.2017 р. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.